

Delavsko-kmetijski list.

Ustvarjamo enotno strokovno gibanje po obratih! Ena industrija — ena strokovna organizacija! V oni tovarni mora združevati delavce proti kapitalistom ena sama razredno-bojevna strokovna organizacija!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din. Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 25. junija 1925.

Stev. 25.

Za avtonomijo občin.

(K obletnici razpusta ljubljanskega občinskega sveta.)

Bivši ljubljanski občinski klub Nedvisne delavske stranke Jugoslavije je poslal socialistični stranki sledeči poziv: „Pred nami je obletnica razpusta ljubljanskega občinskega sveta. Živimo v času splošnega nasilnega razpuščanja občinskih odborov s strani vlade. SLS kot najmočnejša stranka v Sloveniji ni ukrenila ničesar za obrambo občinske avtonomije. Ob obletnici nasilnega razpusta ljubljanskega občinskega sveta mora proletarij pokazati vsem ljubljanskemu prebivalstvu, da zahteva on samoupravo občin, da je proti režimu vladnih komisarijev in da zahteva razpis svobodnih občinskih volitev. Mi slimo, da razumete pravilnost in umestnost ene take proletarske akcije v sedanjem času in da nam tega ni potreba obširneje razlagati.

Zato predlagamo, da skličemo mi skupno z vašo stranko tozadeven skupen shod. O pripravi za ta shod, njegovem dnevnem redu itd. naj bi se pogovorili Vaši in naši zastopniki na skupnem sestanku, ki naj bi se vršil v ponedeljek 15. t. m. Kraj in čas določite Vi.“

Na skupnem sestanku obeh skupin je prišlo do soglasnega sklepa, da se vrši

v nedeljo 28. junija 1925 v veliki dvorani Mestnega doma skupni protestni shod

proti nasilnemu razpustu od ljudstva izvoljenega ljubljanskega občinskega sveta, proti nasilnemu razpuščanju izvoljenih občinskih odborov na deželi, proti vladanju od režima postavljenih gerentov in komisarijev ter za razpis svobodnih občinskih volitev.

Proletarci in proletarke, pridite polnoštevilno na shod!

Pridite vsi, ki ste za avtonomijo občin in proti nasilju!

„Socialistična“ internacionala zagovarja Cankovov režim.

V Pragi so se sestali predstavniki raznih strank II. internacionala, da razpravljajo o stališču bolgarskih socialistov napram Cankovovi vladi.

Kakor že znano, so bolgarski socialpatrioti pred dvema leti stopili v Cankovovo vlado, ki je prišla na krmilo s pokoljem Stambolijskijevih kmetov in komunističnih delavcev. Bolgarski socialpatrioti so s tem prevzeli vso odgovornost za divjaštva bolgarske buržuazije. Po zadnjem atentatu v sofijski katedrali so glasovali v parlamentu za strahotne mere, katere je uvedel Cankov nad zemljoradniki in komunisti.

Sedaj se je vršila konferenca II. internacionala, da zavzame k temu svoje stališče. Konferenco sta vodila tajnika internacionala Shaw (izgovori: Šo) in Adler in zastopane so bile socialistične stranke Grčije, Bolgarije in Jugoslavije. Glavni zastopnik bolgarskih fašistovskih socialistov je bil Kasazov, bivši minister v Cankovovi vladi; iz Jugoslavije sta bila Topalovič in Korun. Predsednik

internacionala Vandervelde ni mogel priti na konferenco, ker se je moral truditi doma, da je postal kraljevi belgijski zunanji minister. Od drugih strank je bilo več gostov.

In ti izbrani socialpatriotski zastopniki so sklenili to, kar je bilo pričakovati: **odobrili so stališče bolgarskih socialpatriotov.**

V svoji resoluciji *obsojajo uporno gibanje bolgarskega naroda proti vladajoči rabeljski klikli*, češ da so to od zunaj prihajajoče akcije, ki imajo namen, da okrepe notranje nemire ali nasilne mere v eni deželi in da vzdrže balkanske dežele v stanju razdraženosti, ki je nevarno za mir in red cele Evrope. Socialistična delavska internacionala izraža svojo soglasnost s stališčem socialdemokratske stranke Bolgarije (dobeseden tekst njihove resolucije).

Resolucija pravi nadalje: „Izven vsakega dvoma je, da je danes Bolgarija plen dvojne nesreče, da povečujejo nasilni elementi med komunisti in agrarci atentate, umore in roparstva, (?) in da je na drugi strani upostavila Cankovova vlada gospodstvo belega terorja... Omejiti se moramo na to, da ugotovimo energično voljo socialistične stranke Bolgarije, ki se nahaja med dvema zločinskima in nasilnima skupinama, (?) proti katerima se mora boriti z največjo energijo.“

Po mnenju socialpatriotov so torej zemljoradniki in komunisti, ki se dejansko bore proti Cankovovemu režimu, — **zločinski elementi.**

Zadnji atentati — to ve ves svet — niso bili delo komunistične in zemljoradniške stranke, ampak izbruh obupanosti, v katerem se nahaja bolgarsko ljudstvo pod najbolj krvavim Cankovim režimom. Mesto da bi soc. internacionala obsodila Cankovov režim, zvrča na bolgarske delavce in kmete krivdo za „atentate, umore in roparstva“. Naj bi gospodje socialpatriotje navedli le en dokaz za to, da vrše umore in roparstva delavci in kmetje.

Doslej so bili odgovorni za izdajalsko svoje početje samo bolgarski socialfašisti. S to resolucijo pa je pokazala

cela II. internacionala svojo solidarnost z rabeljskim bolgarskim režimom.

To je novo in najsramotnejše poglavje iz zgodovine socialpatriotske internacionala. In to imenujejo gospodje — „boj za demokracijo“. Ali, če bi se borili za resnično demokracijo, se ne bi mogli solidarizirati z režimom, ki je pobil že nad 10.000 delavcev in kmetov, z režimom, ki je izprenal Bolgarijo v deželo vislic. To ni boj za demokracijo, ampak nasprotno, da je II. internacionala ljubša meščanska diktatura in beli teror kot pa vlada delavcev in kmetov.

Slovenske socialiste na tej konferenci je zastopal dr. Korun, ki se je menda tudi strinjal s temi sklepi.

Če je pri naši socialistični stranki le kaka sled socializma, mora tako držanje svojega delegata obsoditi in ga izključiti iz svojih vrst.

Socialistični delavci, pokličite dr. Koruna na odgovor in izvajajte vse konsekvence, ker sicer pada tudi na vas težka odgovornost za sklepe praške konference.

Povejte javno in glasno, da stojite na strani bolgarskih delavcev in kmetov, na strani svojih bližnjih trpečih sodrugov! Ne dajte, da ostane madež na vas!

Nove dvanajstine za vojsko.

Finančni minister je predložil nove izredne dvanajstine do oktobra v znesku *štirih milijard Din*. Največji del je namenjen za vojsko in vlada pravi, da ne more javno povedati, kako se bo porabilo ogromne vsote, predvidene za vojsko. Vse to naj plačajo delavci in kmetje s težkimi davki. Delavce in revne kmete PP vlada seveda tudi v novih dvanajstinah pozna le v toliko, v kolikor bodo morali plačevati največ davkov — a za socialno politiko in kmetijstvo ni denarja.

Doklej bo šlo vse to?

Učni jezik na šolah države SHS.

Pribečević je izdelal nov zakon o *judskih ali po novem o osnovnih šolah*. Ta zakon je tako reakcionaren, kot je reakcionaren PP režim.

V tem zakonu predpisujeta člena 34. in 35.: Pouk v vseh osnovnih šolah se vrši v državnem, t. j. v srbsko-hrvaško-slovenskem jeziku.

Ugotoviti moramo, da tega jezika še noben Jugoslovan ne pozna in ne zna. Mogoče je ta jezik podoben onemu, ki ga piše žerjavovo „Jutro“. Doslej smo vedeli, da je poseben slovenski jezik itd. in da Slovenci prej razumejo srbski jezik kot pa Srbi našega — in to iz čisto umljivih razlogov, ker se povsod uvaja cirilico in srbski jezik.

V Jugoslaviji biva pa poleg Slovencev, Hrvatov in Srbov še polno drugih narodov: Nemcev, Madjarov, Grkov, Bolgarov itd. In vsem tem hoče Pribečević šolski zakon vzeti pravico do vzgoje v materinskem jeziku in jim vsiliti srbski jezik. Takega teptanja narodnih pravic ni poznala niti bivša Avstro Ogrska.

Tako rešuje vladajoča srbska buržuazija nacionalno vprašanje.

Kako ga rešuje proletarijat, dokazuje Rusija, kjer ima sleherni narod brez izjeme šole v svojem materinskem jeziku.

Niti z vagabundi se ne postopa tako.

(Metode litijskega glavarja.)

Žerjavov režim v Sloveniji hoče priključiti nazaj razmere izpred l. 1848. Proti razredno-zavednim delavcem se uporablja tako reakcionarne in protustavne metode, kot jih še ne pomnimo. Najhujšim preganjanjem so izpostavljeni rudarji; litijski in laški glavar hočeta menda dobiti kolajno sv. Save I. reda — s preganjanji trpečega rudarskega delavstva. Za primer navajamo odlok litijskega glavarja sodrugu Kokalju, ki se je nedavno vrnil v Zagorje iz celjskih zaporov, kjer je bil na eno leto obsojen, češ da se je lani 1. junija zoperstavil nacionalističnim divjakom v Trbovljah.

Komaj se je vrnil iz zapora in hotel zopet najti službo v Zagorju mu je litijski glavar poslal sledeč odlok:

Gosp. Franc Kokalj, Zagorje 24.

Temeljem določil §§ 5 in 2 (v zvezi s t. b. § 1) zakona z dne 27. julija 1871 drž. zak. št. 88 Vam ukazujem, da zapustite Zagorje tekom osem dni in Vam prepovedujem povratek za vedno.

Ta izgon se razteza na ozemlje občin Zagorje, Aržiše, Kotredeže, Kolovrat in St. Lambert.

Eventuelni povratek v to ozemlje se kaznuje po c. kazenskem zakoniku.

Proti temu odloku je dopustna pritožba na velikega župana ljubljanske oblasti; pritožbo bi bilo vložiti tekom treh dni po dnevu vročitve tega odloka ter ima odločilno moč.

Razlogi:

Obsojeni ste bili po zakonu o zaščiti države na eno leto ječe: propagirali ste in še propagirate komunistične ideje med rudarskim delavstvom ter delujete s širjenjem komunizma proti državi. Za preživljanje nimate rednih, dovoljnih dohodkov in ste brezposeln. Pritojen ste v občino Polšnik.

Izgon iz rudarskega revirja je iz gornjih razlogov utemeljen.

Sreski poglavar za Litijo

Onemu, ki zna čitati ta odlok — in to znamo vsi zavedni proletarci — ni potreben noben komentar k temu novemu dokumentu režima „narodnega bloka“ v Sloveniji.

Sodrug Kokalj je vložil pritožbo na velikega župana in bomo videli, kake pojme o pravici ima g. Baltič.

Ustanovitev internacionala proletarskih svobodomislecev.

13. maja in 1. junija se je vršila v Teplicu konferenca zastopnikov proletarskih svobodomiselnih organizacij, ki je imela namen ustanoviti internacionala proletarskih svobodomislecev. Od večjih organizacij so bile zastopane sledeče: svobodomisleci Rusije (145.000 članov), Nemčije (120.000), Avstrije (100.000), Čehoslovaške (14.000).

Novo ustanovljena internacionala šteje sedaj nad pol milijona članov. Sedež internacionala je na Dunaju.

Pred konferenco v Teplicu je bil kongres na Dunaju, ki je določil osnovne smernice internacionala. Te smernice so:

Motto: Osvobodjenje delavskega razreda mora priti po delavskem razredu samem. (K. Marx.)

1. Predpogoj gospodarskega osvobodjenja delavskega razreda je njegovo notranje osvobodjenje.

2. Vsako razredno gospodstvo se opira na duševno zaostalost množic.

3. Vladajoči razred zavestno neguje to zaostalost, da ohrani izkoriščane v odvisnosti.

4. Najučinkovitejši ideološki sili reakcije sta vera in nacionalizem.

5. Vera ima nalogo, da odvrne proletarijat od njegovih življenjskih interesov.

6. Nacionalizem ima nalogo, da odtuji proletarijat njegovim internacionalnim razrednim interesom.

7. Vera in nacionalizem sta torej zaveznika kapitalizma, zaveznika v duši

proletariata, onega proletariata, ki se skuša gospodarsko osvoboditi izpod kapitalizma.

8. Klerikalne in nacionalistične organizacije, ki se naslanjajo na verske in nacionalistične predsodke razredov, stoje v službi vladajočega razreda, torej v službi reakcije.

9. Boj proti klerikalizmu in šovinizmu je del proletarskega osvobodilnega boja in mora biti zato v službi tega.

Nadaljnjih 5 točk je konferenca v Teplicu nekoliko popravila in se glase v končni formulaciji sledeče:

10. Cerkev — čeprav izgleda na zunaj še tako mogočna — je sedanjim kapitalističnim razmeram prilagoden ostanek davno propadle dobe. Sedanje verske ideologije so obenem s kapitalističnim gospodarskim redom zgodovinsko obsojene na propast.

11. Nacionalizem kot ideološki spremljevalni pojav imperialistične dobe kapitalizma se jači hkrati s poostrevanjem imperialističnih nasprotstev. Istočasno se pa tudi v proletariatu krepe revolucionarne protisile, ki bodo s kapitalizmom uničile tudi imperializem in nacionalizem.

12. Izkoriščanje je internacionalno in izrablja tudi vero samo kot sredstvo za namen. Izkoriščevalec ne potrebuje zase nobene vere, izkoriščanec pa naj bi bil veren in patriotičen, to je naj bi imel ideale, za katere naj strda in umre. (Op.: Tako pravi tudi dr. Gosar, sedanji voditelj Slov. kršč. socialcev.)

13. Proletarsko svobodomiselnost gibanje je del velikega socialističnega celokupnega gibanja. Njegova posebna naloga je v tem, da sodeluje na podlagi revolucionarnega in znanstvenega socializma potoma uničevanja verske in meščanske ideologije v glavah proletariata — za uresničenje vse narode in rase obsegajoče brezrazredne skupne kulture.

14. Ker je proletarsko svobodomiselnost gibanje v službi proletarskega osvobodilnega boja, zahtevamo tudi od vsake proletarske stranke, da podpira naša stremjenja. Vsaka proletarska stranka se mora boriti za to, da je za državo vera privatna stvar, ali za proletarsko stranko samo vera ne more biti privatna stvar. Zlasti od voditeljev in funkcionarjev proletarskega gibanja se mora zahtevati, da stoje popolnoma na stališču marksizma, ki je nezdružljiv s katerokoli versko ideologijo.

Mi pozdravljamo ustanovitev te internacionalne in želimo, da se skoro ustanovi njena sekcija tudi v Sloveniji.

Tozadevno je treba sklicati na skupni sestanek vse marksiste, ki se hočejo še pobliže pečati s tem vprašanjem, ki je vevlačno za Slovenijo, kjer ima klerikalizem še tako močne korenine.

Proletarski svobodomiselnost Slovenije, na delo!

Za zaščito kapitalistov.

Enotna fronta demokratov in klerikalcev.

„Slovenec“, „Jutro“ in „Slovenski Narod“ so složno ves teden agitirali za shod hišnih posestnikov, industrialcev in trgovcev v Ljubljani dne 21. t. m.

Klerikalci, demokrati in radikali so ves teden pisali, da bodo po novem kapitalisti tako težko obdavčeni, da ne bodo več mogli živeti, „ako se davčna bremena ne izenačijo“ — t. j. ako se ne zvali prav vseh davčnih bremen na delavce, kmete in najemnike.

Klerikalno, demokratsko in radikalno časopisje je enodušno nastopilo za to, da se osvobodijo kapitaliste še tistih nizkih bremen, ki so jih doslej nosili.

Na drugi strani je vse to meščansko časopisje brez izjeme zamlčalo protestno akcijo proletariata 14. junija. Tudi „Pravica“, klerikalni tednik namenjen delavcem, dosledno molči o tej akciji.

To je ona solidarnost med delom in kapitalom v praksi. „Solidarnost“, ki zahteva: delavec garaj in ljubi svojega izkoriščevalca!

Delavci! Ali boste še vedno iskali rešitve pri strankah, ki ščitijo kapitalistične interese? Ali se ne boste zavedli svojih razrednih interesov in stopili v svoje razredne delavske strokovne organizacije?!

Socialisti potvarjajo resnico.

27. šte. „Socialista“ prinaša poročilo o protestni akciji razredno-bojevnega proletariata Slovenije dne 14. junija. In to poročilo prinašajo pod velikim naslovom: „Protestna akcija GRSJ in SSJ“.

„Ljubljana. — Protestni shod združenih strokovnih organizacij SSJ se je vršil...“

To je potvarjanje resnice in sicer zelo tendenciozno potvarjanje. 14. junija ni bila nobena protestna akcija socialistične stranke Jugoslavije (SSJ), ampak

je bila protestna skupna akcija razredno-zavednega proletariata proti politični in socialni reakciji. Tisoči naših delavcev v rudarskih revirjih niso manifestirali za naše socialdemokrate, ampak so manifestirali svojo bojovno voljo za odpor proti reakciji.

In če misli SSJ iz tega kovati kapital zase, jo bo proletarijat še bolj obsodil, kot jo je doslej.

Drugič: kako more pisati urednik „Socialista“: združene strok. org. SSJ?

Kdaj so se strok. organizacije združile pod SSJ? Še nikdar in se tudi ne bodo. Ker strok. organizacije ne smejo biti odvisne od nobene politične stranke, najmanj pa od SSJ, ki v svoji politiki stalno koketira z demokrati — predstavniki težnj arbske buržuazije.

Strok. organizacije so se združile na podlagi razrednega boja.

In, socialisti, ne delajte proti temu ujedinenju, ampak izpolnjujte sklepe delavskih konferenc.

Proletarsko razredno gibanje bo zmagalo.

V zadnjem času skušajo narodni in krščanski „socialisti“ znova dokazovati svetu, da z razrednim bojem ni nič, da je edina rešitev solidarnost med delom in kapitalom. Ti „socialisti“ — agenti meščanskih strank v delavskih vrstah — hočejo s tem premotiti delavstvo danes, ko se nahaja delavsko razredno gibanje začasno v zelo slabi defenzivi proti meščanski reakciji. Ali izgubljeni so ti poskusi klerikalnih in demokratskih socialcev.

Revolucionarno proletarsko gibanje ima sorazmerno kratko zgodovino — kajti kaj pomeni 50—100 let v zgodovini narodov! Toda že v tem kratkem času se je razvilo razredno del. gibanje v tako moč, da je nihče več ne more udušiti. To gibanje je že zmagalo na šestini zemeljske krogle — na vzhodu in doseglo tudi v nekaterih drugih deželah tako moč, da si je ni nihče predstavljal pred l. 1914. Seveda nima računati v bodoče s samimi zmagami, kajti pred nami stoje ravno najtežji boji. Lahko doživimo poraze, kot smo jih doživeli v preteklosti; da, bodoči porazi bodo še bolestnejši, kot so bili porazi del. gibanja v preteklosti. Ali to, česar se z nobenim, še tako velikim porazom ne da zlomiti, to je revolucionarno delavsko gibanje. Proletarski osvobodilni boj ni več omejen samo

na delavstvo, ampak se širi na kmete, med kolonialne narode... Še več, strašne razmere pod terorjem bolgarske buržuazije jasno govore, da more edino-le zmaga proletariata obvarovati svet pred padcem v barbarstvo in dvigniti njegovo kulturo.

Svetovno-zgodovinsko gibanje delavskih množic je kot velika fresko-slika: če jo gledaš površno iz bližine, ne vidiš drugega kot mešanico črt in barv. Delavsko gibanje je treba vedno gledati v njegovih velikih zgodovinskih zvezah.

Iz globin, iz nižin kapitalistične družbe se vzpenja delavski razred kvišku in v tem težkem boju se razvija: proletarska solidarnost, razredna zavest, požrtvovalnost, odločnost, previdnost. Ne iz dneva v dan, ne povsod in vedno enakomerno, ne brez ovir in umikov, ali vendar stalno kaže revolucionarno gibanje tak napredek, ki pomeni in odtehta več kot dogme vseh različnih ver in nauki vseh filozofov.

In prepozno postavljajo klerikalci in demokrati vprašanje razrednega boja. Ne gre več za to, ali naj proletarijat vodi razredni boj, da se osvobodijo verig kapitalistične sužnosti, temveč gre le za to, kako čim hitreje dovesti ta boj do zmage. Danes ni več razumnega človeka, ki bi dvomil v ustvaritev socialistične družbe in v nujen propad starega družabnega reda. Kot je meščanstvo uničilo fevdalno družbo in upostavilo buržuazno, tako bo proletarijat uresničil socialistični družabni red. Razlika je le v hitrosti izpremembe ene družbe v drugo: in ta različna hitrost propada fevdalizma in sedaj kapitalizma je približno taka kot razlika med brzo moderno lokomotivo in srednjeveškim vozom, v katerega so bili volji vpreženi.

In ta razvoj bo šel brez ozira na željo onih, ki zagovarjajo — solidarnost med delom in kapitalom.

Govorimo jasno!!

(K železničarski konferenci v Zagrebu.)

O sklepih železničarske konference v Zagrebu dne 14. t. m. bomo še spregovorili.

Ali v tem članku hočemo povedati nekaj misli k poteku te konference.

Na konferenci so delegatje iz Hrvatske in Srbije in še celo nekateri socialistično misleči železničarji obsojali sklep železničarskega ljubljanskega centralnega odbora, ki je sklenil izključitev s. Makuca iz železničarske organizacije.

C. Š.

Klerikalizem in proletarijat.

(2. nadaljevanje.)

Z velikim pomenom spretno spletenega cerkvenega omrežja za klerikalce moramo računati brezpogojno, ako hočemo razjasniti to, da je bila doslej SLS izmed vseh strank v Sloveniji skoraj vedno enako politično močna, brez ozira na politični in gospodarski položaj.

Prva povojna revolucionarna perioda je sicer tako pretresla klerikalno stranko, da je dobila pri volitvah v konstituantu l. 1920 le 57.174 ali 37% vseh oddanih glasov, dočim je imela prej vedno 60 do 65 odstotno večino. Ali po tem porazu se je stranka zopet hitro okrepila.

Da je SLS na videz nepremagljivo prestala vse viharje in da si je vsak čas gotova svojih volivcev, so morali poleg zgoraj omenjenih vplivati tudi še drugi faktorji. To stranko se najmanj in najtežje napada in to ne morda radi njene dobre politike. Nobena druga stranka nima v svojem arzenalu bojnih sredstev, ki bi se mogla meriti ali ki bi celó presegala klerikalna agitacijska in propagandistična sredstva. Nobena druga stranka ne razpolaga s tako raznovrstnimi sredstvi, katerih se poslužujejo klerikalci za pridobivanje vernih množic.

Kadar ni mogla SLS drugače ostati na krmlu, kadar ne zaležejo več njene politične parole, tedaj se tem odločneje poda na svoje prvotno polje — cerkev, ki deluje kot nekaka tajna organizacija, ki se ne da nikjer prijati in ki je znala vedno navezati množice na klerikalno politiko. Da omenimo le eno klerikalno brezkonkurenčno bojno sredstvo: *priznico*. Vsako nedeljo, vsak praznik napolnijo stotisoči cerkve. Pod versko krinko se da tu najlažje politično vplivati na ljudstvo, ne da bi mogel kak nasprotnik ugovarjati — ker v cerkvi itak ni svobode diskusije. Najživahnejša delavnost proletarske stranke ne more imeti tega uspeha, kot ga imajo klerikalci že s priznico samo.

Boj proti klerikalizmu je težak tudi zato, ker je kljub svojemu osnovnemu nazadnjaškemu značaju tako gibčen v svoji politični taktiki, da meji ta gibčnost na — brezprogramatičnost. Tako drže klerikalci v eni stranki najrazličnejše poklice in razrede od težkih kapitalistov pa do izkoriščanega proletarca.

Vprašati se moramo, kdo pa je resen nasprotnik klerikalcev?

Demokratska ali predvojna liberalna stranka samo podpira SLS s svojo skrajno reakcionarno, centralistično politiko, ki je očitno škodljiva interesom delavskega in kmečkega razreda Slovenije kot celokupnega slovenskega naroda. Od te strani se torej nimajo klerikalci prav nič bati.

Leta 1920. je sicer dobila na kmetih precej glasov samostojna kmečka stranka. Ali s svojo centralistično, monarhistično in demokratom vdano politiko je kmalu pogorela in klerikalci so zopet zavzeli skoro vse postojanke, ki so jim jih prej samostojni kmetijci iztrgali. Tudi najnovejši poskus samostojnih kmetijcev — da koketirajo z novo kapitulacijsko politiko Radičevcev, jim ne bo pomogel do tega, da izpodrinejo SLS na deželi.

Slovenska „republikanska“ stranka z voditeljem Prepeluhom — tipičnim političnim verižnikom in kameleonom — tudi ne more biti nevarna nasprotnica klerikalne stranke.

Socialistična stranka Jugoslavije, ki zagovarja „nacionalno edinstvo“ — parolo vladajoče srbske buržuazije, lahko dobro posluži spretni klerikalni taktiki za pridobivanje delavcev pod svoj vpliv. Kajti SLS je pridobila tak vpliv tudi med delavstvom zato, ker je s parolo avtonomije Slovenije odvrnila delavstvo od SSJ, ki je branila in še danes brani „nacionalno edinstvo“, t. j. centralistično državno uredbo, pod katero trpi delovno ljudstvo Slovenije dvakrat.

Resni nasprotniki klerikalcev more biti le naša skupina — revolucionarnega marksističnega proletarskega krila. Napačna taktika bivše komunistične stranke Jugoslavije v nacionalnem in agrarnem vprašanju je brezdvomno mnogo ško-

dovala. Škodovala je še bolj taktika „Zveze delovnega ljudstva“. Ta taktika je le olajšala klerikalcem dostop med delavstvo. Vodstvo SLS je pokazalo, da se najbolj boji revolucionarnega delavskega vala, ko je dalo l. 1920. z brezobzirnim nasiljem zadušiti železničarsko gibanje.

Nevarnost bojavnega proletarskega gibanja za klerikalce je v glavnem v tem, da meri svoj sunek proti najbolj ranljivemu mestu klerikalne trdnjave. SLS ima namreč svojo Ahilovo peto tam, ko zahtevajo krščansko misleči delavci in kmetje svoje razredne pravice. Ker jim SLS kot taka teh zahtev ne more izpolniti, se prebude k razredni zavesti in k razrednemu boju. In tu more zadeti SLS v živo le razredno-najzavednejša in najbojevnejša proletarska skupina, ki je spoznala, da je naraven zaveznik proletariata kmet in pripisuje zato delu med kmeti največjo važnost.

Bojevno proletarsko gibanje ne prihaja od zgoraj, kot je padala mana z neba med lačne Izraelce, temveč od spodaj, iz trpljenja delavstva pod današnjim kapitalističnim sistemom. Kaj dela SLS proti temu gibanju? Vsa njena taktika obstoji v tem, da hoče najprej samostojno proletarsko gibanje sploh utajiti. Ko pa to več ne pomaga, ga skuša paralizirati ali vsesati v sebi, da bi životarilo pod klerikalno kuratelo v skromnem kotičku Slovenske ljudske stranke. Tedaj spusti vodstvo SLS med delavstvo takozvano krščansko-socialno strujo, ki hoče odvrniti delavce od njihovih razrednih organizacij z najradikalnejšimi frazami in z brezpomembnimi socialnimi reformami, s katerimi naj se potolaži izkoriščanega delavca kot onega ubogega Lazarja, ki je pobiral drobtine, ki so padale z bogatinove mize. Vse, kar pa gre čez to mejo, je za klerikalce „materialistična brezbožnost“, ki je nevarna za ta „božji svetovni red“ in jo je treba kaznovati, kot je kaznoval bog prvega človeka, ko je zaužil sad z drevesa spoznanja.

SLS je torej načelna nasprotnica samostojnemu, revolucionarnemu delavsko-kmečkemu gibanju in je v tem oziru popolnoma reakcionarna.

(Dalje prihodnjič.)

Konferenca železničarskih zaupnikov iz cele Slovenije je naravno ovrгла ta sklep centralnega odbora, ker so si bili razredno-zavedni železničarski zaupniki v svesti, da organizacija ne bi bila več razredno-bojevena, če bi izključila 17 let agilnega člana železn. organizacije, člana, ki je žrtvoval tudi svojo eksistenco za železničarske interese.

Pravilno je bilo, da so razredno-zavedni železničarski delegati tudi na zagrebški konferenci obsodili ta sklep ljubljanske centrale. In da bi centralni odbor priznal to svojo krivdo, bi bilo vse v redu.

Toda našel je nehvaležnega zgovornika v sodrugu Mikec-u, ki je izrekel na tej konferenci nekaj tako napačnih

in netačnih stvari, da se mora to razčistiti v vrstah razredno-zavednega proletariata.

Glasom zapisnika železničarske konference v Zagrebu je podal s. Mikec predvsem sledeče napačne trditve: (za vse ni prostora, da bi jih naštevali)

1. da ljudje okrog „Del.-kmečkega lista“ delajo razdor med strokovno organizacijo;

2. da smo hoteli ustvariti novo železničarsko strok. organizacijo;

3. da smo „politikarji“ (bog ve kaj razume s. Mikec pod politiko) v Ljubljani delali roko v roki s s. Krudeljem in hrvatskimi sodrugi, a da smo istočasno spletkarili za njihovim hrbtom in delali spor;

4. da je masa zavrгла „politikarje“ okrog „Del.-kmečkega lista“ in da morajo voditi strok. organizacijo oni, ki uživajo zaupanje.

S. Mikec kot član razredne organizacije bo gotovo sedaj doprinesel dokaze predvsem za svoje prve tri trditve.

Ko dobimo njegov odgovor, bomo spregovorili zopet jasno in tako jasno ter odločno, da se bo razbistriła maršikatera stvar, ki doslej ni bila vsem razumljiva.

In to bo samo koristilo ujedinenemu železničarskemu pokretu. In mi vršimo to diskusijo edino-le v interesu tega gibanja ene najvažnejših delavskih kategorij.

fronto. Opaža se oživljeno revolucionarno gibanje severoafriških kolonialnih narodov sploh. Komunistična protivojna propaganda žanje velike uspehe med francosko vojsko. Francoska „levičarska“ vlada zato vedno bolj preganja komuniste. Vlada zahteva izjemne kredite za vojno v Maroku. Komunistične poslance se je izločilo od parlamentarnih sej, na katerih se je razpravljalo o vojni, češ, da daje francoska komunistična stranka stalna poročila Abd-el-Krimu, voditelju zmagovitega upora Rifkabilov.

Z ozirom na poostreitev vojnih operacij v Maroku napreduje razdor med francoskimi socialisti. Večina je zato, da socialisti ne podpirajo več vlade, ki vodi vojno, a manjšina je še vedno za vojno in za nadaljnjo zvezo z buržuazijo. Poslanci socialistične stranke ne nastopajo več enotno. To lahko povzroči v stranki razkol.

Izključitev ultra-levičarjev iz italijanske kom. stranke.

Centrala komunistične stranke Italije je izključila iz stranke Damen, Reposeija, Lanfranchia, Venegassija, Manfredija in Fortichiarija, ker se je dokazalo, da so vršili ultra-levičarsko frakcionastvo. S svojim frakcionastvom so razdirali stranko in zato jih je ona izločila iz svojih vrst. To je umesten korak ital. stranke.

Zgodovina krvavega terorja v Bolgariji.

V času, ko skuša poleg meščanskega časopisja celo II. internacionala predstaviti napačno sliko o belem terorju v Bolgariji, je potrebno, da mi podamo pregledno sliko o njegovem zgodovinskem razvoju.

Bistvo bolgarskega belega terorja obstoji v sistematičnem, organiziranem fizičnem iztrebljevanju predstraže delavskega razreda in kmečkih množic. Bolg. buržuazija se ne zadovoljuje samo s tem, da je vzela delovnemu ljudstvu vse svoščine in pravice, ampak hoče iztrebiti z zemeljskega površja tudi ves vodilni, zavedni kader delavskih in kmečkih množic. Bolgarski beli teror označuje nezasičeno barbarstvo, divjstvo in sadizem vladajoče buržuazije, ki ji načeljujejo generali in profesorji. Krutost vladajoče klike izvira tudi iz tega, ker so bili ti krogi že pod turškim gospodstvom najhujši oderuhi in izkoriščevalci bolgarskega naroda. Dočim je prišla drugod buržuazija na krmilo po dolgotrajnem in težkem boju s fevdalno gospodo, je dobila bolg. buržuazija oblast v roke kot dar od caristične Rusije po rusko-turški vojni v letu 1877. Njeno materialno blagostanje se ne opira na industrijo, ampak na najbrezobzirnejše izropanje ljudskih mas. Glavni viri njenega obogatitja so: težki davki, špekulacije, trgovina in državna notranja in zunanja posojila.

Za časa 25-letnega vladanja carja Ferdinanda, tega kronanega agenta nemškega in avstro-ogrškega imperalizma, je skušala bolgarska gospoda osvojiti Makedonijo in Tracijo ter postati vladarica Balkana. To je popolnoma odgovarjalo imperialističnim težnjam Dunaja in Ber-

0 proletarski kulturi.

1. Kaj je kultura.

„Kultura“ današnje dobe se imenuje celokupni sistem materialnih, socialnih, političnih in duševnih življenjskih oblik. Človeška kultura obsega, da ponovimo Leninove besede: „Vse to, kar je ustvarila človeška družba.“

Enostransko je torej — in zato nemarksistično — ako se označuje za kulturo gotove dobe samo gospodarski način in razredno razdelitev. (To je „materialna kultura“ gotove dobe.) Še bolj enostransko pa je — in zato še manj marksistično — ako se označuje za kulturo samo duševno življenje gotovega časa. Meščanski misleci, zastopniki razreda, ki ima že materialnih dobrin v izobilju, zapadajo navadno v drugo napako.

2. Zgodovinske stopnje — kulturne stopnje.

Vsak poseben družabni življenjski red je imel tudi svoje posebno kulturo. Z izpreminjanjem materialnih življenjskih razmer ljudi se izpreminjajo tudi njihovi pojmi

ameriški imperialisti nekažnovano streljajo naše najboljše borce za svobodo, ker ne morem prenašati te sramote in ker se ne morem več maščevati nad imperialisti, sem se odločil za samomor v protest proti nasiljem nad kitajskim ljudstvom.“

V Pekingu se je isti dan vršila revolucionarna demonstracija 100.000 ljudi. Delavske organizacije, šole, univerze, razna društva so se zbrala na trgu Tien-an-Mena, kjer so govorniki za osvobodilni boj z več govorniških odrov naenkrat govorili. Neki ljudskošolski učitelj si je po navdušenem govoru zarezal prst in s svojo krvjo zapisal na plakat: Kitajci, zbudite se! Žrtvujte svoje življenje za svobodo Kitajske!

14. t. m. so prejeli stavkujoči kitajski delavci 30.000 zlatih rubljev podpore od Mednarodne Rdeče Pomoči.

Purcell in Brown (predsednik in tajnik amsterdamske internacionalne) sta poslala kitajskim delavcem brzojavka: „Predsednik Purcell izraža v imenu 16 milijonov organiziranih delavcev strokovne internacionalne svojo radost nad sijajnim zadržanjem kitajskih delavcev v boju za svobodo. Organizirano delavstvo vseh dežel želi zmago kitajskih delavcev nad sovražnimi silami.“

16. junija je bil proglašen po vsej Kitajski 24-urni protestni štrajk proti krvoprelitju, ki so ga uprizorili imperialisti v Hankavu.

V kitajskih pristaniščih je zasidranih 24 angleških, 10 japonskih in več ameriških ter francoskih bojnih ladij.

Japoncem naklonjeni general Čang-colin prodira proti Pekingu, da ga osvoji.

Komunistična stranka Kitajske je izdala manifest na vse kitajsko ljudstvo, naj vztraja v osvobodilnem boju.

Po zadnjih poročilih, ki jih je pa treba sprejeti še z rezervo, so v nekaterih mestih proglašene že sovjetske republike.

Eno je gotovo: da osvobodilni boj kolonialnih narodov s pomočjo sovjetske Rusije proti imperizmu napreduje.

Sužnost otrok v Šangaju.

Da vidimo, zakaj je tako elementarno in mogočno izbruhnilo revolucionarno gibanje v Kitajski, moramo poznati trpljenje ljudstva pod inozemskimi mogotci in kitajskimi generali. Za to je verna slika — strašna sužnost otrok v šangajski industriji.

O razmerah v šangajskem industrij-

in naziranj. Duševna produkcija se razvija in izpreminja z materialno.

Tako govorimo o kulturi pradobe (primitivnega komunizma).

Stanju gospodarstva s sužnji in obstopi trgovine je odgovarjala grška in rimska ali antična kultura. Kultura srednjega veka je bila kultura fevdalne družbe, ki je slonela na tlačanstvu. Popolnemu gospodarstvu kapitala odgovarja kultura meščanske družbe. Kolikor različnih gospodarskih sistemov, toliko tudi različnih kulturnih stopenj.

3. Ali je proletarska kultura?

Kako je torej s proletarsko kulturo? Kako izgleda ona? Ali sploh more biti? Lenin je dejal, da je ta mogoča. V nekem svojem govoru ruski mladini je poudarjal Lenin, da proletarska kultura obstoja in povedal je tudi, po katerih zakonih se razvija.

4. Značaj proletarske kulture.

Meščanska kultura je nastajala že proti koncu fevdalne družbe, v dcbi absolutizma, ali svoje jasne, izrazite oblike je dobila po polni zmagi buržuazije. Prav tako moramo ločiti proletarsko kulturo pred

politično zmago proletariata in po dosegi politične oblasti.

Potem, ko proletariati dobi politično oblast v svoje roke, ima proletarska kultura tudi svoj gospodarski temelj, ki ga proletariati zavestno gradi, kot ga uravnava danes buržuazija. Ideje zmagovitega proletarskega razreda bodo obvladale svet.

V času, ko je proletariati še zatiran, stoji s proletarsko kulturo drugače. Tu živi proletariati v znamenju socialnih bojev — na znotraj proti kapitalističnim nevarnostim, na zunaj proti svetovnemu imperizmu — ali istočasno se dviga tudi socialistična stavba. Proletarska kultura v meščanskem družabnem redu je čista bojvena kultura. V meščanski družbi proletariati ne vodi produkcije, ampak je zaposlen v kapitalističnem produkcijskem procesu. Danes more pri nas proletariati ustvarjati svoje posebne življenjske oblike le v socialnem, političnem in duševnem življenju — v gospodarskem le potom strokovnih organizacij in obratnih svetov, potom organiziranega boja za zboljšanje življenjskih pogojev. Vendar ne more ustvarjati te svoje kulture izven mej svojega razreda, temveč le v okvirju svojega razreda in še to z največjim trudom in

naporom. In ta proletarska bojvena kultura obsega le zavedno jedro delavstva.

5. Kako izgleda praktično.

Rusija je nudila do l. 1917 klasičen primer proletarske bojvene kulture. Danes stoji kot edina dežela na svetu na stopnji bojvene in konstruktivne kulture. Oblike stare čiste bojvene kulture do l. 1917 so bile: strokovne organizacije, stranka, skratka vse razredne organizacije delavstva, ki je izražalo svoje socialne življenje in hotenje. Sem spadajo tudi razna proletarska dela (Spisi Plehanova, Lenina, Gorcega i. dr.), posebna proletarska čast in morala, ki je nastajala tekom razrednega boja.

Tudi še danes je osnovni ton ruske proletarske kulture — boj. Ali s tem osnovnim tonom se zlivajo tudi že drugi zvoki, zvoki graditve novega sveta. Delovni človek stopa v ospredje, naraščajo plače, plačan delovni dopust, zdravilišča, otroški domovi, skrb za matere, delavski klubi itd. Dvignjenje in izprememba morale, novo duševno življenje (delovna šola, univerze, marksizem kot novo svetovno naziranje ruskega ljudstva) — vse to so primeri za začetno proletarsko kulturo po zmagi. A. W.

lina. To je postalo po prvotni združenji vojni balkanskih držav proti Turčiji leta 1912 vzrok nove vojne Srbije in Grčije proti Bolgariji. Dve leti po izgubljeni balkanski vojni (l. 1915) je nemški imperializem zapletel Bolgarijo pod vodstvom Ferdinanda v novo nesrečno svetovno vojno. Dočim so umirali bolg. delavci in kmetje na srbski in albanski fronti, je uvedla doma buržuazija neomejeno špekulativnost in odiranje ljudstva. Uporno razpoloženje ljudstva je prešlo tudi na armado. 10. sept. 1918 so bolgarske čete pri Dobropolju zapustile strelske jarko in prišle oborožene v Sofijo, da obračunajo z onimi, ki so zakrivilo vojno. Ali s pomočjo nemške artiljerije je bil ta upor krvavo udušen. Buržuazija je sicer žrtvovala Ferdinanda, ki je moral zapustiti deželo, in je posadila na prestol njegovega sina Borisa.

Po svetovni vojni je bila Bolgarija uničena in je izgubila mnogo ozemlja v korist Srbiji in Rumuniji. Uporno razpoloženje bolgarskega ljudstva proti zločinski politiki vladajoče buržuazije je prišlo kmalu do izraza. — L. 1919 je prevzel vladno kmečki voditelj Stambolijski. Delavci in revni kmetje so se zbrali okrog komunistične stranke. Kljub svoji nedolžnosti je stopila ta kmečka vlada na prste buržuaziji in je zvalila večino vojnih bremen na bolg. buržuazijo. Ljudsko glasovanje (700.000 glasov) je odločilo, da morajo pred sodišče vsi ministri iz meščanskih vlad, ki so zakrivile bolgarsko nesrečo.

Pri volitvah 22. apr. 1923 so dobile vse meščanske stranke skupaj s socialdemokrati le 27.000 glasov, kmečka stranka pa 557.000 in komunisti sami 220.000 glasov. Za meščanske stranke in socialpatriote je bilo torej oddanih 26% in za kmete ter komuniste pa 74% vseh oddanih glasov.

In na podlagi teh volitev se je odločila buržuazija, da z nasiljem, s pučem in s pomočjo Anglije ter Italije pride na krmilo.

Ta puč je izvršila 9. junija 1. 1923. Pri puču so ji pomagali predvsem Vranglovci. V novo meščansko vladno so stopili tudi socialpatrioti.

Kmetje in delavci so pa tedaj napravili to usodepolno napako, da niso skupno nastopili proti buržuaziji. Zlasti komunistična stranka je bila pasivna, češ da nima interesa, da bi podpirala vladno Stambolijskega.

12. sept. 1923 je dala Cankovova vlada aretirati nad 2000 funkcionarjev delavskega in kmečkega gibanja. Temu je sledil prvi pokolj bolgarskih množic s strani vladajoče buržuazije in do danes je po-

bila ta vlada nad 10.000 delavcev, kmetov in intelektualcev.

In kako more po vseh teh dejstvih II. internacionala opravičevati Cankovov beli teror? Za to svojo uslugo bolgarskim rabljem bo dajala še težak obračun pred proletariatom vseh dežel.

Reakcionarni val in delavstvo.

Danes mora biti jasno za vsakega mislečega človeka v Jugoslaviji, da zakon o zaščiti države ni bil bojna napoved buržuazije samo komunistom, temveč celokupnemu delavskemu razredu. Buržuazija je razpustila komunistično in neodvisno delavsko stranko, razpuščala in preganjala neodvisne strokovne organizacije zato, da je potem neusmiljeno udarila po vsem delavstvu. Takoj po vojni je proletarijat Jugoslavije dosegel osemurni delavnik, delavsko socialno zavarovanje, boljše plače, nekaj politične svobode. Buržuazija je tedaj odstopila pred proletariatom v gotovih točkah, ki so jo stale manj, kot če bi popolnoma izgubila politično oblast iz svojih rok. Buržuazija ni prostovoljno pristala na gotove delavske zahteve, temveč moč proletarske armade jo je prisilila na začasen umik. In to niso bile zasluge samo proletariata Jugoslavije, ampak še bolj splošne pridobitve zmagovite ruske revolucije.

Toda kapitalistični razred, ki je moral nekaj odstopiti v času, ko mu je grozila nevarnost, da izgubi sploh vso oblast, ta kapitalistični razred jemlje in gazi vse povojne proletarske pridobitve v času, ko je proletarijat na umiku radi svoje strokovne razcepljenosti in radi pomankanja akcijske sposobne proletarske stranke.

Danes ne vršijo na delavstvo najhujšega pritiska samo podjetniki, ki že odpušajo delavca, če se sklicuje na pisane zakone in paragrafe. Podjetnike podpira vsa državna oblast kot najvišja organizacija meščanskega razreda. Podjetnikom služi zakon o zaščiti države, policija, žandarmerija, Orjuna. Finančno ministrstvo je izdalo odlok, da morajo delavci plačevati še davek od svojih sramotno nizkih plač.

Reakcionarni PP režim skuša parirati nezadovoljnost širokih ljudskih množic na ta način, da skuša vso krivdo za neznosne razmere zvaliti na „uporno“ delavstvo. PP režim hoče utrditi neomejeno oblast buržuazije s tem, da podaljšuje delovni čas, manjša plače, nalaga davke in odpravlja še ono ubogo socialno zavarovanje, ki je bilo doslej vsaj na papirju. Buržu-

azija hoče za svoje reakcionarne naklepe uloviti tudi kmete in malomeščanstvo s tem, da pri vsaki delavski zahtevi kaže na „grozečo boljševisko nevarnost“.

Režim je ustvaril proti delavskemu razredu tak socialno reakcionarni kurz, kakor ga pri nas še ne pomnimo.

Ali kapitalizem si kljub vsemu koplje svoj grob. Svoje diktature ne bo trajno vzdržal s tem, da bo zoževal pas na praznem proletarčevem trebuhu. Proletarske množice spoznavajo svojo nalogo v takem položaju. One morajo razbiti obroč, v katerem jih hoče vkovati buržuazija. Svoj boj morajo zvezati z bojem kmetov in zatiranih ter zapostavljenih narodov. Enotne strokovne organizacije morajo obratiti neorganizirane delavce, ki so doslej tavalili za meščanskimi strankami ali zapadali v popolno indiferentnost in apatijo. Taka fronta delavskega razreda bo zlomila reakcijo, katere steber je vladajoča monarhistična in militaristična srbska gospoda.

Kako dobrega srca so naši kapitalisti.

Plenarna seja beogradske industrijske zbornice je med drugim sklenila, da nastopi proti uvozu ameriške moke v Jugoslavijo. In veste, proletarci, zakaj? Gospodje pravijo, da je ameriška moka kisla in zdravju škodljiva. Gospodje se torej boje, da se ne bi naši proletarski želodci pokvarili. Mi pa vemo, da so proti uvozu ameriške moke zato, da bi domačo moko zopet podražili.

Kdo dela draginjo.

Že zadnjič smo poročali, kako naši kapitalisti brezvestno navijajo ceno sladkorju in kako jih država pri tem podpira. Danes dodamo še to-le: Na Čehoslovaškem stane kg sladkorja 8 Din, v Ljubljani pa 16 Din. Sedaj bo vsakemu razumljivo, zakaj zahtevajo kapitalisti zvišanje uvoznih carin „za zaščito domačega gospodarstva“. Ne, ne gre za to. Ampak povišanje uvoznih carin zahtevajo zato, ker pride še blago iz tujih držav za 100 procent cenejše kot pa ono iz Jugoslavije.

Reveži — ali dobički beograjskih bankirjev.

Naši kapitalistični časopisi pripovedujejo proletariatu, v kako bednem stanju se nahaja bančni in industrijski kapital. Po uradni statistiki pa je znašal to leto čisti dobiček samo beograjskih bank 17 milijonov 760 tisoč Din.

Vrata na stečaj se odpro, možje postave vstopijo, pogledajo na vsako stran, kakor gleda črni vran.

Stelaže, miza, postelje to vse vprek leti, tud' tablici na steni orožnik ne odpusti.

Ko dobro vse preiščejo in najdejo en list, ki bil je od trgovca, pri kom imam dolga.

„Torej tud' pri vas smo našli spise komunistične. V imenu naš'ga zakona z nami pojdete.“

In tako korakal sem po cesti od oči obdan stoterih: tam eno oko se orosi, se zaničljivo tretje zasmeji,

Le smej se, zalega izdajalaka, saj hasnilo ti to ne bo, ko proletarec pride na površje, ti tud' povrnil to še bo.

Povedejo me h kapetanu, ki na sredi sobe sedel je po drugi strani še stražmojster: z očmi ošvrknila sta me.

Povzame kapetan besedo in zakriči se nad menoj, pomeri me od nog do vrha, kot bi šel z menoj v dvoboju.

Potem nagovoril me prijazno, da po pravici naj mu vse povem in ko mu bodem vse razložil jasno, nato da lahko domov grem.

In začel sem mu naštevati socialne naše vse stvari in hudo me nahruli, da komunisti smo mi vsi.

Stražmojster se za njim oglasi in pozove dva moža, v ječo takoj me da odvesti, da svoji jezi duška da.

Pa mislim si: „Gospodje vi sedaj ste korenjaki, tud' prišel bo še tisti čas, ko bomo mi junaki.“

Ko na večer ura pet odbije, se vrata na stečaj odpro in mislim sem v nadi sladki, da zdaj komedije konec bo.

A mesto da mi dajo prosto pot, povežejo močno mi roke.

Takoj posveti se mi v glavi, kaj z mano se zgodilo bo. Pogum, ponos se v meni vzbudi, da stopal sem še bolj trdó.

Ko v prostore jetniške pridemo, zapestnice oddali smo in jetniški ključji zarožljajo, vrata se za nam' zapro.

Teror, ki se nad nam' izvaja, do vrhunca prišel še ne bo; kar v stari pravdi je pisano, bo prej še obveljalo to.

Zatorej, proletarec dragi in sotrpini ti kmet: podajta žuljave si roke in na delo pojmo spet!

A to delo mora biti boj, boj za svobodo, pravico, ki jo po stari pravdi odločno vsi zahtevamo.

Proletarec.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

D. M. v Polju. Skoro, da ni potrebno podajati javnosti naših dogodkov; ali da ne bodo naši kršč. socialisti menili, da z njimi, kot trpin PP režima se razume, glede občin ne soglašamo. Ker vsak le količkaj zaveden delavec in kmet že ve, kje tiči zajec vsega kričanja v takozvani „Pravici“ klerikalnih krščanskih socialistov. Kaj ne nematerialisti ala: Kukovica, Svetek, Lajovic in Rupret in nekaj backov, korito vam je ušlo, treba je vnovič nafariati in nalagati občane: mi poštenjaki, mi hočemo občini dobro; kaj zato, če si župan zaračuna pot, saj mora dobiti plačilo za svoje delo in če si je malo preveč, saj je plačal nazaj celih 23.109 Din in basta: to je sedaj porabljeno in župan je le fest fant. Saj je nematerialist in krščanski socialist. Oglejmo si malo tega župana, socialista in predsednika Kukovica! V tovarni Vevče prejema mesečno kakih 7000 K, kot predsednik org. kem. del. zopet drugih 2000 K in kot župan je prejemal 3000 K, vsega skupaj je prejemal mesečno celih 12.000 kron; povrh tega si je pa še zaračunal za vsako pot kot župan 20 do 30 Din, kar mu je pa kakor trdijo v „Pravici“ odklenkalo. O, že vemo zakaj tako kriče gospodje. PP režim in pa komunisti, poslednji zato, ker so glasovali proti nečuvnemu postopanju župana in večine, so krivi, da ste ofrčali, kar z naše strani kot „materialni“ socialisti odobravamo, nepoštenost naj se kaznuje. „Kaj mislite, da je občina za vas molzna krava, gospod župan.“ Tako je rekel organ. Grobna tišina je o tem nastala. Samo na shodih in „Pravici“ lajajo omenjeni gospodje. Odkrito in častno vam izjavljamo gospodje, da niste in nikdar

ne boste socialisti, ker vam je socializem to, da si postavite kakšen kozolec, torej se vas imenuje malo drugače, t. j. egoiste, kaj ne, da bo to bolj prav? In še nekaj: vse polno je v „Pravici“ čez naše občinske odbornike graje: da se z demokrati vežejo, orjunaši so in vrag si ga vedi kaj še vse. Toraj povejte kot krščanski socialisti vse njihove napake! Mi vemo, da so kot neizvežbani politiki delali napake, kar se jim kot delavcem navsezadnje ne more šteti v zlo. Povejte tudi, če ste res socialisti kakor se nazivate (mi vas za take nikdar nismo imeli), če je bil od vas sestavljen proračun le kaj socialen? In so kljub temu vas podpirali, dokler so upali, da boste delali delavcem v prid. Jezuiti, govorite! Občani.

Jesenice. P. n. uredništvo „Delavsko-kmetijskega lista“ prosimo za objavo sledeče notice v Vašem listu:

Dne 7. t. m. je imelo društvo stanovaljskih najemnikov, podružnica Jesenice, javen shod, na katerem je bilo ugotovljeno, da vsebuje obstoječi zakon o stanovanjih z dne 15. maja 1925 nejasnosti in naravnost protislovja, ki nujno zahtevajo pojasnitev, katere more podati edino le v členu 83 zakona predvideni pravilnik. Ker pa do sedaj še ni nikakega sledu o pravilniku in bi nepojasnitev teh nejasnosti imela lahko dalekosežne posledice za najemnike, shod zahteva, da merodajni faktorji odredijo potrebno, da čim preje izide predvideni pravilnik.

Jesenice, dne 7. junija 1925.

Janko Smolej. Franc Ravnik.

Črna. Naše razredno-zavedno delavstvo je 7. t. m. imelo zopet ugodno priliko

spoznati doslednost katoliških maziljencev, ki so ponovno začeli vrteti lajno krščansko socializma. Poleg običajnih komedijskih besedil v zvonik nov zvon grofa Turna, ki se je buterstvo kupil s težkimi tisočaki. Zato ga je pridignujoči župnik jako hvalil. Vrabeli na strehah pa že dolgo čivkajo, kako bedno živijo delavci tega močnega človeka. Vkljub temu ne bodo prej utihnili, dokler se ne zboljšajo razmere delavcev, ki so tako rekoč morali denar za ta erofov dar cerkvi pristradati. Prisiljeni (gorje mu, kdor se zameri grofovemu nadgozdarju Werbiču) so nekateri njegovi delavci tudi pomagali postavljati mlaje in slavoloke ter mogoče mislili, da jim bo podjetje potem točneje izplačevalo mezdo. Božji namestnik pa je vse hote pozabil! Kaj delavec — vraga, kaj ljubezen in krščanski socializem — klerus ga ne rabi, da je le pri koritu in da ima denar v zvonikih, pa zalogo za nove tope. — Kako dolgo še pojde tako?

Rajhenburg. Prinašamo od nekega sodruga pesem, ki jo je sestavil povodom zadnjih preiskav in aretacij, ki so imele namen po oficijlnih izjavah, da odkrijejo „boljševisko nevarnost“ Oblast še vedno drži nekatere v zaporu.

Pesem proletarca iz devete dežele.

Ko ura zjutraj pet odbije, se komaj dobro dan nar'di, patrolja sedmih svetlih mož okoli ogla prihiti.

Obrne se do vrat delavskih, potrka na nje prav močno: V imenu Veličanstva vas spet preiščemo.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.